

ИЗВЈЕШТАЈИ

ИЗВЈЕШТАЈ

О РАДУ ИСТОРИЈСКОГ ИНСТИТУТА СР ЦРНЕ ГОРЕ У 1978. ГОДИНИ

I

Збор радника

ОПШТИ ДИО

Историјски институт СР Црне Горе је основан 1948. године.

Институт је самоуправна организација удруженог рада која се бави научном дјелатношћу и врши послове од посебног друштвеног интереса.

Институт је самоуправно организован као радна организација без основних организација удруженог рада.

Остваривање самоуправљања

Радници у Институту остварују друштвено-економска и друга самоуправни права на збору радника, референдумом и другим облицима личног изјашњавања као и путем делегата и делегација.

У управљању пословима од посебног друштвеног интереса заједно са радницима Института учествују и представници друштвене заједнице и то: Централног комитета Савеза комуниста Црне Горе, Извршног вијећа Скупштине Социјалистичке Републике Црне Горе, Самоуправне интересне заједнице за научне дјелатности СР Црне Горе, Скупштине општине Титоград и Друштва историчара СР Црне Горе.

У протеклој години Збор радника је одржао 11 састанака, од којих три са предстванима друштвене заједнице. На тим састанцима радници су расправљали и одлучивали о резултатима свог рада и пословања у току 1978. године, о утврђивању и доношењу плана и програма рада, о доношењу финансијског плана за 1978. годину, о разрешавању вршиоца дужности директора и именовану новог, о избору делегата у скупштине самоуправних интересних заједница за научне дјелатности и за културу СР Црне Горе, Универзитета „Вељко Влаховић“ у Титограду, о избору председника збора радника, чланова Извршног одбора и самоуправне радничке контроле, о образовању неколико комисија збора радника, о питањима набавке опреме, питању обиљежавања 30-годишњице Института, о набавци једног стана, о распореду годишњих одмора радника, о распоређивању дохотка и расподеле личних доходака и низу других питања.

Извршни одбор

Извршни одбор Института је у прошлој години одржао три састанка на којима је утврђивао приједлоге самоуправног споразума о удруживању рада радника, одређивао ауторске накнаде са-

радницима и редакцији за часопис *Историјски записи*, старао се о заштити и правилној употреби друштвене имовине и др.

Директор

Збор радника са представницима друштвене заједнице на сједници од 26. јануара 1978. године именован је за вршиоца дужности директора Славка Станишића, руководиоца Архива за раднички покрет. Пошто ни последице шест мјесеци директор Института није изабран, Станишић је и у наредних шест мјесеци вршио дужност директора.

Стручни органи

У складу са одредбама Закона о научним дјелатностима Научно вијеће чине сви научни радници Института и та одредба је примјенљива од априла прошле године.

Научно вијеће у ранијем саставу, до истека двогодишњег мандата у априлу 1978. године, одржало је једну сједницу, а у новом саставу четири. На тим сједницама утврђен је приједлог програма научноистраживачког рада за 1978. годину, као и по тромјесечјима, дато је мишљење — оцјена о научноистраживачком раду за 1977. годину, одређивани су рецензенти за завршене научне радове, расправљало се о оријентационом плану развоја Института до 1983. године, о извршавању обавеза према СИЗ за научне дјелатности СР Црне Горе, о обавезама према Заједници институција за проучавање нове историје народа и народности Југославије, о питању обилежавања 30-годишњице Института и др.

Унутрашња организација

У Институту је у току прошле године до 1. новембра радило 20 радника, од којих 9 на научноистраживачким пословима, 4 на

пословима у Архиву за раднички покрет, 1 у библиотеци и 6 на пословима и задацима опште и радничког пословног одјела.

Од укупног броја радника 11 имају високу стручну спрему (од којих су 8 доктори наука и са научним звањима и 1 магистар) 2 вишу стручну спрему, 3 средњу, 2 степен квалификованих радника (дактилограф Iа класе), 1 полуквалификовани и 1 без квалификације.

Подмлађивање научног кадра поодавно представља озбиљан проблем, јер најмлађи научни радник, осим магистра, има 45 година старости. Иако се о овом питању говори и пише неколико последњих година стање се не мијења, углавном због немогућности да кадровима обезбиједимо неопходне услове за живот и рад. Ово питање подмлађивања кадра је значајно и са становишта потребе да се већ отпочне са изучавањем неких ширих и значајнијих питања из прошлости Црне Горе.

Материјална средства и стамбени проблеми

Средства за извршење програма и плана рада Института добијају се преко СИЗ за научне дјелатности СР Црне Горе, а нешто мало за финансирање активности Архива за раднички покрет и преко Републичке заједнице културе. Наплаћени износи прихода који се остварују продајом нашег часописа и неких посебних издања толико су мали да се могу занемарити.

Приходи које Институт остварује последњих неколико година редовно су недовољни. Због недостатка средстава научни радници су истраживања ван сталног мјеста боравка свели на минимум, што се негативно одражава на извршавање научноистраживачких задатака.

Прошле године СИЗ за научне дјелатности уложила је напор да се у погледу опреме Института стање измијења на боље. Тако,

СИЗ је додијелила Институту 300.000 динара за која средства су набављени апарат за фотокопирање и пећи за гријање. Но, остало је да се нешто уради за замјену опреме у радним просторијама, јер је испод свих стандарда.

Прошле године СИЗ за научне дјелатности СР Црне Горе, Универзитет „Вељко Влаховић“ и Републички секретаријат за образовање, културу и науку додијелили су Институту 600.000 динара за рјешавање стамбених питања. Тим средствима добиће се један стан. Међутим, с обзиром на наше потребе, а посебно имајући у виду перспективу подмлађивања научног кадра, не можемо бити ни приближно задовољни.

Нема сумње да је укупни материјални положај Института веома неповољан и да се мора тражити рјешење за низ питања, почев од обезбјеђења неопходних средстава за извршавање утврђених и уговорених научноистраживачких послова, за публиковање резултата научноистраживачке дјелатности, средстава за часопис, па до набавке неопходне опреме, станова и др. од чега зависе и укупни резултати рада Института.

II

НАУЧНИ И СТРУЧНИ РАД

Научни радници Института радили су на 11 уговорених научноистраживачких тема и то:

1. Стефан Дечански и Зета

На овој теми радила је Марица Маловић, асистент Историјског института а руководилац пројекта био је др Симо Ђирковић, редовни професор националне историје средњег вијека на Филозофском факултету у Београду. Рад на теми Стефан Дечански и Зета трајао је двије године (1977. и 1978), како је било предвиђено.

За проучавање овог рада постojали су разноврсни извори, различите вриједности и поријекла. То

су прије свега изузетно важни објављени извори, грађа из Дубровачког архива и вијести византијских писаца. Објављена и не-објављена грађа из Дубровачког архива била је за овај рад од прворазредног значаја. Највећи дио истраживања ауторка је обавила у Дубровачком архиву. За ову тему коришћена је и разноврсна литература домаћег и страног поријекла.

Рад ће се крајем марта 1979. године дати на рецензирање.

2. Црна Гора 1852—1878.

На овој теми радио је др Радоман Јовановић, научни сарадник. Рад је почео почетком 1977. године и, према уговору, треба да га заврши до краја 1981. године.

С обзиром да није било могућности за архивска истраживања у иностранству, то тај дио рада предвиђен за 1978. није завршен. У ранијим истраживањима у СССР-у носилац задатака је прикупио, путем исписивања, добар дио руске грађе. Из совјетских архива исписан је (пошто совјетске архивске управе не дозвољавају снимање већег броја докумената) дио грађе из Архива министарства спољних послова Русије. Исписани су скоро сви важнији документи руског конзулата у Дубровнику, дио извјештаја из Београда и око 100 докумената руских амбасада у Цариграду и Бечу. Имају се и исписи из два важнија руска дневна листа: „Московские ведомости“ и петроградског „Голоса“.

У току 1978. године носилац задатка је радио понајвише на до-ради и преради теме „Спољна политика Црне Горе 1856—1860“, чија синтеза треба да буде саставни дио књиге „Црна Гора 1852—1878“. Овај посао остао је као ранија Јовановићева обавеза.

3. Црна Гора 1878—1903. године

На овој теми радио је др Новак Ражнатовић, научни сарадник. Рок израде ове теме истекао је крајем 1977. године, али је, из оправда-

них разлога, рок продужен до краја 1978. године.

Аутор је у току године написао прву главу — о спровођењу одредаба Берлинског уговора и о државним реформама Црне Горе. Обрадио је и материјал о спољним односима Црне Горе, што садржи у првом реду односе са Србијом, Аустро-Угарском, Русијом и Турском, укључујући граничне односе. Експлицитно је исказана национална политика и национално политичка идеологија књаза Николе у реченом периоду.

Обавезу да до краја 1978. године напише прву верзију читавог рада није успио урадити из следећих разлога:

Велики дио времена употребио је на писању тема посвећених стогодишњици ослободилачког рата Црне Горе (1876—1878). Тако је на симпозијуму о 100-годишњици ослободилачких ратова Србије у Београду (јуни 1978), у организацији Историјског института СР Србије и Марксистичког центра при ЦК СК Србије, прочитао реферат „Новопазарски Санџак на завршетку велике источне кризе (1877—1878)“. На симпозијуму о 100-годишњици аустроугарске окупације Босне и Херцеговине (октобра 1978), у организацији АН БиХ прочитао је реферат „Црна Гора и аустроугарска окупација Босне и Херцеговине 1878. године“. За Историјске записе написао је чланак „О стогодишњици признања независности Црне Горе“.

Прошле године прихватио је сарадњу — преко ЦАНУ, са *Bulletin scientifique*, којег издаје ЈАЗУ у Загребу, за праћење историографског рада у Црној Гори, то јест за израду библиографских јединица из ове области. За ту публикацију написао је 24 апстрактa библиографске јединице у виду регеста о радовима објављеним у Црној Гори 1977.

Као члан редакције Историјских записа, а будући уз главног уредника једини из Историјског института, био је веома ангажован на читању, односно рецензирању, ревизији и другим пословима око издавања часописа.

4. Личност и дјело др Лазара Томановића

На овој монографији ради др Боко Пејовић, научни савјетник.

Према плану рада у 1978. години требало је да се прегледају посебна издања објављена у Црној Гори и Боки за све вријеме Томановићеве богате активности. Уједно је било неопходно да се синтетизују најзначајније чињенице из њих и среде сви подаци за израду библиографије његових радова. То је било нужно да се учини и за све његове текстове објављене у више посебних издања, листова и часописа који су излазили изван Црне Горе.

Од предвиђених задатака прегледано је углавном све на основу чега је требало систематизовати грађу по ужој тематици и припремити се за читање и оцјењивање свега онога што се мора узети у обзир при писању текста монографије. Уз ово је извршен и преглед писмене оставштине Томановића која се чува у дому његове кћерке Росанде у Лепетанима. Прикупљене податке треба систематизовати и припремити за обраду са свим оним нађеним у штампаним материјалима.

Поред рада на главном задатку, аутор је урадио и следеће:

Конечно је завршио и припремио за штампу рукопис „Друштвено-филозофски погледи у Црној Гори од почетка XIX до средине XX вијека“, објавио је програмом Института предвиђени текст „Настава филозофије у Црној Гори до 1941. године“ (Васпитање и образовање, 1—2/1978), за друго издање Енциклопедије Југославије I написао је јединицу „Архиви у Црној Гори“ (13 страница текста у већем прореду), — рецензирао је рукопис Н. Ракочевића „Односи Црне Горе и Аустрије 1903—1914“.

По дужности члана ЦАНУ вршио је задатке председника Међуакадемијског одбора за изучавање патријархалних заједница и културе: припремио је скуп под именом „Предмет и метод изучавања патријархалних заједница и културе народа и народности Југо-

славије“ (одржан 23. и 24. новембра 1978). Као члан Одбора за припрему скупа поводом 100-годишњице црногорско-турског рата 1876—1878. рецензирао је прилоге за зборник радова, који је у штампи. Рецензирао је и рукопис С. Добричанина „Доња Морача“ и написао неколика краћа текста о темама етнографије народа Црне Горе.

Написао је текст „Историја Црне Горе“ (Енциклопедија „Ларус“, II издање „Вука Караџића“). — Најзад је за књигу о свом селу, поводом 60 година оснивања ћелије КПЈ у њему, написао текст „О ранијој прошлости Горњег Цеклина“.

5. Црна Гора 1903—1918.

На овој теми ради др Новица Ракочевић, виши научни сарадник. Рок завршетка ове теме утврђен је до краја 1979. године. До краја 1978. године аутор је написао око 565 страна текста, али ће тај текст свакако претрпјети извјесне измјене док се коначно спреми за куцање и давање рецензентима.

Обрађени су следећи проблеми: Репорте 1903—1905, питање устава, уставне, политичке и парламентарне борбе 1905—1914 (акција црногорских студената, сукоби у Скупштини, формирање политичких група, активност црногорских студената и емиграната, бомбашка афера, колашински процес, анексија, раднички покрет) проглашење Црне Горе за краљевину, учешће Црне Горе у балканским ратовима, Црна Гора уочи I свјетског рата, Црна Гора у првом свјетском рату (јулска криза, објава рата, операције црногорске војске, унутрашња питања у Црној Гори, окупација Сквадра 1915., капитулација црногорске војске, аустроугарска војна управа, интернирање Црногораца, политичке борбе у логорима, стање под окупацијом, комитски покрет, црногорски одбор за уједињење, црногорске емигрантске владе, ослобођење Црне Горе, акт уједињења 1918. године). Остало је да још на-

пише привреду, просвјету и културу, војску и цркву, што износи до једне четвртине текста.

Учествовао је на научном скупу у Пријепољу „Сеоски дани Сретена Вукосављевића“ са рефератом „Санџак на страницама Цетињског вјесника од младотурског устава 1908. до Балканског рата“. Прикупљао је грађу за монографију о Колашину.

Од 15. новембра 1978. године радио је реферат за симпозијуме о стварању југословенске државе 1918. „Политичка и економска основа идеје уједињења у Црној Гори“ као и реферат за симпозијум који организује Црногорска академија наука и умјетности о црногорском националном питању „Политичка мисао у Црној Гори на почетку XX вијека“.

6. Политички живот у Црној Гори 1918—1941.

На овој теми ради др Димо Вуковић, научни савјетник.

Аутор је 31. октобра 1978. године раскинуо радни однос са Институтом, али је наставио да ради на уговореној теми. У току 1978. године радио је на двије теме: „Политички живот у Црној Гори 1918—1941. године“ и „Црногорска федералистичка странка“, која тема је заостала из ранијих година.

Тему „Црногорска федералистичка странка“ је писао, а за тему „Политички живот у Црној Гори 1918—1941. године“ је прикупљао грађу. Из прве теме је написао 11 поглавља. Тиме је обрађен период до 1929. године. До краја године требало је завршити читав рад, тј. и период до 1941. године, али аутор се разболио крајем августа и до краја године није био у стању ништа да ради.

За тему „Политички живот у Црној Гори 1918—1941“ завршио је са исписивањем грађе Среског начелства Цетиње. У ту сврху је боравио 20 дана на истраживачком раду у Државном архиву у Цетињу и том приликом прегледао више десетина фасцикала гра-

ђе Среског начелства која се односи на период од 1929. до 1941. године.

У току 1978. године Вујовић је објавио два рада: 1. Значај црногорско-турског рата 1876—1878. године за друштвено-економски и национално-политички развитак Црне Горе (Зборник радова са научног скупа *Стогодишњица црногорско-турског рата 1876—1878. године*, Титоград 1978; 2) Скупштински избори и конституисање црногорске федералистичке странке (Историјски записи бр. 1—2/1978). Као члан редакције учествовао у уређивању „Историјских записа“.

Др Вујовић се ангажовао у организовању научног скупа „Поглед на свијет“, у организацији Црногорске академије наука и уметности. Осим тога био је доста ангажован у раду Академије као секретар њеног одјељења друштвених наука.

7. КПЈ у Црној Гори 1929—1941.

На овој теми ради др Јован Бојовић, виши научни сарадник.

Као стипендиста француске владе боравио је у Паризу школске 1977/78. године 8 мјесеци (од 1. децембра 1977. до 1. августа 1978). Стажирао је на Сорбони, Париз I, на Катедри за међународне односе у XX вијеку код професора А. Снајдерека.

У току боравка у Паризу вршио је архивска и друга истраживања за тему „КПЈ у Црној Гори 1929—1941“. Истраживања је вршио у Институту „Морис Торез“ гдје је прегледао комунистичку и синдикалну шампу: *L'Humanite*; *la Correspondance internationale*; *La Vis ouvrier*; *La Federation Balkanique*. Годишта ових публикација прегледао је до 1935. Важније чланке који се односе на Црну Гору исписао је или ксерографисао.

На предлог Катедре на којој је стажирао, др Бојовић је прихватио да ради на теми „Односи Црне Горе и Француске за вријеме првог свјетског рата“, јер иста није обрађена ни у француској ни у

југословенској историографији. Имајући у виду да до сада ни један од историчара није истраживао у Француској ову тему, то је за њу вршио архивска истраживања у Архиву Министарства спољних послова (фондови: *Guerre 1914—1918*; *Montenegro 1914—1918*; *Europe 1918—1929*, *Montenegro 1918—1929*). У Архиву рата прегледао је грађу која се односи на Црну Гору за вријеме првог свјетског рата. Грађу из овог фонда је исписивао и већи број докумената ксерографисао. Осим истраживања у архивима прегледао је штампу и периодику у библиотекама и то: *La Temps 1914—1916*; *Le Figaro 1915, 1916*. Затим часописе: *Revue d' Artillerie 1934*; *Revue des Deux mondes 1929, 1930*; *Evolution 1932*; *Le Monde Save 1938*; *Revue d'Histoire de la Guerre Mondiale 1923—1939*, који је излазио чегири пута годишње; *Journal des Debats 1877—1878*. Затим објављене документе у познатој збирци *Les Armees Francais dans la Grande Guerre*, том VIII 1er volume 3^e.

Др Бојовић је одржао предавање на Сорбони „Друштвено и државно уређење Југославије“. Предавање има 34 куцане стране и прихваћено је за објављивање у издањима Сорбоне.

У другој половини године аутор је радио на теми „КПЈ у Црној Гори 1929—1941“. Као члан Редакције и коаутор књиге „Тито у Црној Гори“ радио је на овој књизи, коју припрема Централни комитет Савеза комуниста Црне Горе. Исто тако радио је на пројекту „Историја Савеза комуниста Југославије“, чији је члан радне групе за међуратни период. Као члан редакције и један од коаутора радио је и на пројекту историје Савеза комуниста Црне Горе. Осим рада на поменутиим књигама радио је и на следећем: Као члан Југословенско-чехословачке комисије за историју учествовао је са саопштењем „Одјек минхенског споразума у Црној Гори“, који је одржан у Скопљу поводом 40-годишњице минхенског споразума.

Такође је учествовао на научном скупу посвећеном 100-годишњици устанка у Македонији са саопштењем „Глас Црногорца о приликама у Македонији 1875—1880“. Учествовао је и на научном скупу посвећеном 100-годишњици рођења Филипа Филиповића са саопштењем „Улога Филипа Филиповића у идеолошком васпитању партијског чланства у Црној Гори 1919—1920“.

Као члан Уређивачког одбора за зборник радова „Дурмиторска партизанска република“ редиговао је око 20 ауторских табака.

Као одговорни уредник Историјских записа припремио је 4 броја часописа. Осим тога за Историјске записе написао је неколико биљешки и следеће прилоге: Синдикално организовање радника у Црној Гори до 1941. године; Забиљешке Леонтија Нинковића из 1916. године; Лист *Jurnal de Debat* 1877. и 1878. о Црној Гори.

Учествовао је у раду Редакције „Прилози за историју социјализма“, чији је члан.

8. НОП у Црној Гори од средине 1942. године до капитулације Италије

На овој теми ради др Ђуро Вујовић, виши научни сарадник.

Послије дужих истраживања, која су за ову тему била изузетно тешка, почетком године почео је са писањем рада. Написао је прва два поглавља. Међутим, није успио да се ослободи других обавеза које систематски прате раднике Института који раде у Одјељењу за историју послје 1918. године, тако да на главној теми није ни приближно довољно радио. Тема је иначе врло комплексна и тешка за обраду. Ради се о једном периоду НОБ-а у Црној Гори када је НОП био у илегалности, а партизанске јединице, изузимајући кратко вријеме у прољеће 1943. године, биле ван Црне Горе. За то вријеме готово да нема партизанских докумената, а НОП је радио и треба то обрадити.

Што се тиче осталих послова које је аутор током године радио, то су били махом послови који су представљали наставак оних које је започео у 1977. години. Година 1977. била је година Титових јубилеја и та година је, што се тиче Одјељења за историју послје 1918. године, сва прошла у знаку тих јубилеја. Тако је Институт, између осталог, био организатор три научна скупа, на којима је др Вујовић учествовао са саопштењима. Поред тога, учествовао је са саопштењима и на три друга научна скупа.

1978. године написао је и припремио за штампу два чланка укупне величине четири ауторска табака и то: „Моша Пијаде у Црној Гори 1941—1942. године“ и „Национална компонента народноослободилачке борбе (1941—1945)“. Овај други чланак припремљен је за научни скуп „Национално питање у теорији и пракси КПЈ (СКЈ)“, који треба у организацији Црногорске академије наука и умјетности да се одржи 1979. године.

Поред тога, др Вујовић је учествовао у припреми за штампу материјала са научног скупа „Дурмиторска партизанска република“ (изредиговао 70 ауторских табака). Редиговао је и сјећања за Историјске записе (око 15 ауторских табака) и написао неколико јединица за друго издање Енциклопедије Југославије.

9. Италијанска окупациона политика и окупациони систем у Црној Гори 1941—1943.

На овој теми ради др Радоје Пајовић, виши научни сарадник.

Рок за ову тему истекао је крајем 1978. године.

Аутор је за ову тему завршио истраживања у Архиву Историјског института СР Црне Горе и дио истраживања у Архиву Војноисторијског института у Београду. Међутим, требало би извршити истраживања италијанске грађе коју је Војноисторијски институт накнадно добио из Вашингтона. У току прошле године аутор је оба-

вијештен преко Републичког завода за међународну културу, научну и техничку сарадњу да Министарство иностраних послова Италије нуди грађу свог Дипломатског архива за период 1918—1945. године, уз одређени реципроцитет. Прегледао је пописнике те грађе и установио да се само на Црну Гору односи 69 фасцикли. Он напомиње да би Црна Гора преко Савезног секретаријата за иностране послове требало да покаже интерес за ту грађу, јер се приватно не може користити. Према томе било би још потребно за истраживање 6 мјесеци у Војноисторијском институту, 6 мјесеци за грађу Дипломатског архива италијанског МИП-а, што укупно чини годину дана и најмање годину дана за писање рада.

Др Пајовић је такође радио и на теми: „Народноослободилачки фронт Црне Горе (1941—1945)“. И за ову тему му је потребно још годину дана рада. То значи да би му за завршетак објекта требало три године и то од дана завршетка нових задатака који су у међувремену прихваћени, јер је пракса показала да није могуће истовремено радити на више озбиљних задатака.

Др Пајовић је прошле године учествовао у припреми за штампу зборника радова о Дурмиторској партизанској републици (изређивао 70 ауторских табака), радио је на одбиру материјала за прву књигу „Изабрани списи Блажа Јовановића“ као и на прикупљању грађе за прву књигу едиције „Титова ријеч Црној Гори“, учествовао је у раду научног тима за писање „Историје СКЈ“ и радио на припреми „Пројекта за историју СК Црне Горе“.

Написао је текст од три ауторска табака (50 страна) за једну епизоду документарне ТВ серије „Велике битке Југославије“ (II свјетски рат).

Учествовао је у припреми тематско-експозиционог плана за поставку Историјског музеја Црне Горе.

Учествовао је у редиговању текстова за Историјске записе.

Учествовао је у раду на писању „Хронологије револуционарног покрета Југославије“. Са једним сарадником одабрао је око 300 хронолошких јединица о Црној Гори у периоду ослободилачког рата и револуције.

За друго издање Енциклопедије Југославије написао је неколико јединица из историје СКЈ.

Радио је у разним стручним редакцијама и комисијама.

III

НАУЧНИ СКУПОВИ

Прошле године на научним скуповима у земљи узели су учешћа:

1. На скупу поводом 100-годишњице ослободилачких ратова Србије у Београду др Новак Ражнатовић поднио је саопштење „Новопазарски Санџак на завршетку велике источне кризе (1877—1878)“;

2. на скупу поводом 100-годишњице аустроугарске окупације Босне и Херцеговине у Сарајеву др Новак Ражнатовић је прочитао реферат „Црна Гора и аустроугарска окупација Босне и Херцеговине 1878. године“;

3. као члан југословенско-чехословачке комисије за историју др Јован Бојовић је учествовао на научном скупу у Скопљу посвећеном 40-годишњици минхенског споразума и поднио саопштење;

4. на научном скупу поводом 100-годишњице македонског устанка у Берову др Јован Бојовић је поднио саопштење „Глас Црногорца о приликама у Македонији 1875—1880“;

5. на научном скупу поводом 100-годишњице рођења Филипа Филиповића (1878—1978) др Јован Бојовић је поднио саопштење: „Улога Филипа Филиповића у идејно-васпитном раду револуционарног покрета у Црној Гори 1919—1920“.

IV

ИЗДАВАЧКА ДЈЕЛАТНОСТ

У току 1978. године Редакција часописа Историјски записи уредила је 4 броја. Број 1—2 за 1978. годину предат је у штампу у децембру 1977. године. Нажалост тај двоброј је изашао из штампе тек крајем јануара 1979. године. Поставља се због тога питање даљег штампања часописа, јер Издавачко-штампарско предузеће „Обод“ у Цетињу нередовно и са великим закашњењем штампа часопис. Осим тога, „Обод“ скоро из броја у број повећава цијену штампања часописа, што оптерећује ионако мала средства која су намијењена за часопис. Један број часописа за 1978. годину посвећен је значајним јубилејима (100-годишњици добијања независности Црне Горе, 30-годишњици Оснивачког конгреса КП Црне Горе и 30-годишњице рада Историјског института).

Средства која су одобрена за штампање часописа у 1978. години била су недовољна за нормални рад Редакције на уређивање часописа. У свим бројевима часописа у 1978. години има око 48 штампарских табака (двоброј 1—2 има 22 штампарска табака).

Тираж часописа је 1.200 примјерака.

Претплатника у току 1978. године било је 216 из земље и 54 из иностранства. Приходи по том основу су око 13.000 динара годишње, што је безначајно у односу на цијену штампања, материјалне и остале трошкове.

Институт је 27. децембра 1977. године склопио уговор са Издавачко-штампарским предузећем „Обод“ у Цетињу о штампању три рукописа и то: „Односи Црне Горе и Србије 1903—1918“ од др Новице Ракочевића, „Берлински конгрес и Црна Гора“ од др Новака Ражнатовића и „Просвјетни и културни рад у Црној Гори 1918—1941“ од др Ђока Пејовића. По том уговору „Обод“ је био у обавези да у току 1978. године објави све три књиге, а Институт је истог дана

уплатио уговорни износ, али „Обод“ своју обавезу није извршио. Тек средином децембра прошле године, рукопис „Берлински конгрес и Црна Гора“ дат је аутору на ревизију а на два друга рукописа није се радило ништа. Изгледа да се то питање неће лако ријешити, јер представници „Обода“ траже допунска средства, па ће се о томе вјероватно одлучити арбитражом.

V

АРХИВ ЗА РАДНИЧКИ ПОКРЕТ

Радници Архива су пружали редовне услуге научним, културним и јавним радницима, који су радили у Архиву и достављали потребне податке, информације и пописе докумената заинтересованим организацијама и појединцима и обављали редовне административне и техничке послове везане за дјелатност Архива.

У Архиву је током 1978. године на дуже вријеме радило двадесетак научних и културних радника са стране док су се многи за краће користили подацима из Архива. На захтјев странака издато је више потврда за доказивање борачког својства и радног стажа. У току године више стотина докумената је снимљено или ксерографисано за потребе појединих општина у Црној Гори у вези са изградом монографија (Колашин, Мојковац, Бијело Поље и др.).

У току године радници Архива су прибавили неколико стотина ксерографисаних докумената из Архива Војноисторијског института и других као и пар оригиналних докумената од појединаца. Пружена је помоћ појединцима око писања сјећања, хроника и монографија појединих мјеста. Скинуто је са магнетофонских трака више сјећања и дискусија са научних скупова. Приновљена документа су сређена уз израду регистра и доступна су за коришћење.

У току године радници Архива су средили грађу Републичког одбора СУБНОР-а и Савеза ратних

војних инвалида за период 1947—1960. Архив није могао преузети грађу Централног комитета СК Црне Горе због недостатка простора и опреме за смјештај. Отпочело се са израдом картотека за грађу Покрајинског комитета КПЈ за Црну Гору из ратног периода. На заштити грађе рађено је у толико што је вршено редовно чишћење, фасцикулирање и заштита од влаге и прашине. Издвојено је неколико стотина докумената за конзервирање, док на микрофилмовању грађе није рађено због недостатка средстава, стручног особља и опреме.

Доста времена радници Архива су провели на прикупљању, умножавању и припреми за штампу докумената за едиције: „Титова ријеч Црној Гори“ и „Изабрани списи, говори и чланци Блажа Јовановића“.

Напомињемо да је Архив у овој години имао посебних тешкоћа у раду. Од почетка године руководилац Архива је био истовремено и в. д. директора Института што му је одузимало већи дио радног времена, а поред тога био је ангажован на неколико значајних пројеката: на припреми едиција „Титова ријеч Црној Гори“, „Изабрани списи, говори и чланци Блажа Јовановића“, на изради пројекта „Историја омладинског покрета Југославије“, у Одбору Председништва ЦК СКЈ за издавање историјске грађе СКЈ као и на редитовању материјала са научног скупа „Дурмиторска партизанска република“. Осим тога два радника Архива била су у другој половини године скоро непрекидно на боловању.

VI

БИБЛИОТЕКА

У библиотеци су прошле године обављени текући послови око инвентарисања, обраде књига и периодике и узбуђавање листића за азбучни каталог.

У току 1978. године приновљено је 158 књига, од чега 112 путем размјене или поклона, а 46 куповином. Такође, углавном путем размјене, примљено је 83 наслова часописа из земље и 45 из иностранства.

Новине које су примљене току 1978. године повезане су, обрађене и смјештене у полице.

Књиге, часописи, новине и др. (4 пакета) које је Институту поконио М. Поповић из Швајцарске нијесу обрађене из оправданих разлога.

Ревизија књижног фонда није до краја извршена углавном из оправданих разлога.

Библиотеку су користили бројни културни, научни и други радници, а посебно студенти и ђаци за припремање семинарских и дипломских радова. Тих читалаца — корисника у току прошле године било је 48.

VII

ОПШТА И РАЧУНОВОДСТВЕНО-КОМЕРЦИЈАЛНА СЛУЖБА

У току прошле године општа и рачуноводствено-комерцијална служба су обављале бројне послове који су им утврђени самоуправним општим актима. Од тих послова посебно се истичу: припремање материјала за 15 сједница самоуправних, извршних и стручних органа, израда нацрта самоуправног споразума о удруживању радника и новог статута, програм рада и финансијски план, периодични обрачуни, извјештај о раду Института и др.

Ове службе су водиле прописане евиденције из области радних односа, књиговодствених и финансијско-материјалних послова, послова општенародне одбране и друштвене самозаштите и др.